

JURNAL

ПЕНТРЪ РЕСПІДИРЕА ШТИНЦЕЛОРЪ НАТЪРАЛЕ ШИ ЕСАКТЕ, ÎN TOATE KLAȘELE

BCU Cluj / Central University Library Cluj
de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 40.

(Anul al treilea)

Бъкъреші

30 Oktombrie, 1858.

Корпидереа: Despre Studii astronomice — Агаве ши Алое. — Лерълъ оиръвиѣ.

Studii astronomice.

Despre luna, saș sate.its.lă pămîntului.

(Țrmarе.)

Mănușii че се афлă импрецизрлă маршину эмисфереі лунеі че привеште кърпе ноі, sîntă foarte зморі de мърсратѣ; fiindă кь телескопнлă не аратъ în ачесте локъри пэптоасе кь черкнлă лэminosă че околеште лэна, есе чева афарь. Ачестъ емуре афарь пэсіндо în аналоіе кь мърпимеа оптикь а лунеі, не аратъ адеврата мърпимеа а ачесторѣ мэнци. Дарѣ ачестъ методъ о пстемѣ întревінда пэмаі ла ачеі мэнци че се афлă не околнлă маршину лэмінеі лэнаре, ши каре аѣ о деосебітъ мърпиме. Де ачееа, спре а мърсра чеі-л-алці мэнци în лэнтъ, s'a întреві-

індалъ о алтъ методъ маі інченіоастъ, адікь а мърсра інлэмінеа мэнцилорѣ лэнарі дэнтъ змбра че арэнкѣ în доснлă лорѣ. Este мистѣ кь ши не пэмінтѣ пстемѣ афла інлэмінеа зні мэнте дака мърсрпмѣ змбра лэі (маі кь сеамъ сеара ши димінеаца кіндѣ змбра este лэнтъ) лэіндѣ ши сеама ла дірекцінеа кьдепеі разелорѣ соарелэі не пэмінтѣ în ачестѣ мінстѣ. Апоі fiindă кь în тотѣ мінстнлă штімѣ дірекцінеа кьдепеі лэмінеі соарелэі асшра лэнеі (аста інсшуні не аратъ інвірліреа лэнеі), де ачееа мърспіндѣ змбра че не аратъ телескопнлă în лэнтъ,

o s'z p'atem' face o konkvasiune k'ratz as'pra adev'ratei lor' m'prime.— Bedeji ak'm' a'cea-s'z skarp' de konkvasiune l'k'ratz de in'celen-l'ixnea omeneask', kare in'cene k'z prin'cip'ile cele mai sim'ple, ka kind' inaintea okilor' postrii, mi se s'z'vir'eamte k'z cele mai inalte mi s'z'blime deskon'epiri ale adev'rali ch'li mai departe de noi.— Ak'm' kred' k'z sintem tot' inkred'ingaji k'z s'a' p'at' m'x'ra m'ngii din l'zn'!

D'ne ce m'im' k'z sint' m'ngii in l'zn', ba ink' znii de o m'prime est'raordinar', treb'e s'z ne in'treb'm': ce kaz'z a'z prod'x' em'pea a'ce-top' mar' m'ngii? Znii din astronomi a'z zis' k'z kaz'za a fost' zn' fok' in sin'x' l'znei; al'ji a'z k'zstat' a'ceast' kaz'z in ap'z; iatz tot' a'cea des-batepe des'ne kare am' vor'it' la istorica formaj'ionii p'mint'x'li.— Dar' ai' la l'zn', a'z is'mfat' p'atoniuiti, fiind' k'z neg'remit' k'z n's'ap' fi p'at'it' face asemenea m'ngii p'x'nzii, p'g'la'ji din kaz'za zn'i noton' sa'z alt' eveniment' anos'; de a'ceea sintem' sil'ji a ne in'kini' k'z gazele ch'ntrale ale l'znei a'z pidikat' ne s'z'faja sa, a'ceam' m'ngii v'irantii; in'treind's-ne: de ce n'a'z pidikat' gazele ch'ntrale ale p'mint'x'li la noi asemenea m'ngii v'irantii? Ne p'atem' da p'x'ns'x'li, k'z ko'za p'mint'x'li fiind' m'x'li mai tare mi mai an'z'ztoare de kil' ko'za l'znei (d'zn' o k'k'x'z matematik' m'im' k'z o b'k'atz de materie ce kint'reante ne p'mint' 5 oka, treb'e s'z fie in l'zn' de 5 ori mai x'noar' mi s'z kint'reask' p'mai o oka); anoi ne p'mint' fiind' mi o atmosfer' an'z'ztoare, kare n'este in l'zn'; de a'ceea gazele ch'ntrale ale noastre a'z prod'x' p'mai niute es'ns'ionii de v'lkani, p'rek'm' niute k'xtrem'spe, d'ap' n'a' p'at'it' pidika m'ngii n'nt' la in't'ijime de 20 mi n'nt' la 30 mile, ka gazele ch'ntrale l'znare in im'x'x'x'z lor' tare. l'iber' mi f'z'p' im'iedik'ri! De a'ceea ni' n'sint' v'lkani in l'zn'.

Sint' zn' alt'-fel' de nete ce ni se in'f'ijimeaz' (prin teleskop'z) pe s'z'faja l'znei. Sint' cele k'nosk'ate s'x'it' n'mipe de m'ri sa'z o'ceane de kare x'artele l'znei nomenesk' m'x'it'. Zn'ele din ele sint' in kom'nikaj'ione k'z m'ngii prin niute man'x'ri, ka kanal'x'ile.— A'cestea noi fi p'is'ri kare se v'ap'z din poalele m'ngilor' in a'ceste m'ri. M'x'ile dakt' sint' x'm'aste k'z

adev'rat' ap'z, sa'z k'z alt'-fel' de l'xid', n'estem' uti. In zn'ele lok'x'ri in l'zn' vedem' o l'zn'nt' mai tare, tokmai ka la noi kind' soarele se p'es'f'ijice k'z o l'zn'nt' mai tare pe s'z'faja anei.

L'zn'z am'ndoz pol'x'ile ale l'znei, vedem' a'ceast' mare de o f'aj'z mai al'z mi mai s'z'x'z'uitoare. Cine dar' n'este r'ndemte ai' la am'ndoz m'x'ile pol'are p'mint'utii, kare treb'e s'z se in'f'ijimeze lok'x'itorilor' l'znari takmai k'm' se in'f'ijimeaz' a'ceste doz nete ale l'znei, okilor' postrii? Ne este dar' e'rat' a ne in'kini' k'z a'ceste doz nete al'z in l'zn', ne insemneaz' lok'x'ri de am'ndoz m'x'ile pol'are in l'zn'.

A'f'ap' de nomenit'ele doz fel'x'ri de nete, g'x'sim' ne s'z'faja l'znei ink' doz nete insemnate tokmai in miz'lok'x'li a'riei l'znei, in p'e'ix'nea ek'x'ator'x'li s'z. A'ceste doz nete ek'x'ator'x'le, kare sint' n'ase in't'p'o k'aim'z tot'-d'ax'na k'ad'z, mi foarte favorabil' pent'x' k'rem'terea v'et'etalelor', ne face o im'p'es'ione ka k'm' ap' fi emite d'int'p'o m'ap'z ak'on'erit' k'z o v'et'etaj'ione bogat' kare n'este in'cheaz' a in'f'lori ni' iarna.

In toate planetele a'z g'x'sit' astronomii o atmosfer' (invelim'x'li zn'i aer' gros'); a'z k'nosk'it'o prin p'es'f'ijicerea razelor' l'zminei soareli ce ne arat' teleskop'x'li im'p'e'ix'z'x'li okolelor' planete'lor. O foarte mik' atmosfer' a l'znoi s'a in'f'ijimat' la *Mercur* ka o p'ap'lik' ch'p'x'nie ce okolente m'p'ineca l'zminei sale mi m'x'p'ind'o, s'u' g'x'sit' d'o m'x'imo de 8000 ni'ioare; prin x'm'are de 29 de ori mai mik' mi mai s'x'ijire de kil' atmosfera p'mint'ask'; o asemenea atmosfer' s'x'ijire n'este in stare a p'x'pta p'x'ori, prin x'm'are p'x'orii ni' o dat' n'este arat' in l'zn'; de a'ceea n'estem' fi inkred'ingaji k'z ni' o dat' n'este p'loz mi n'este in l'zn'; dar' zn'de n'este p'loze ni' n'noare, akolo n'este pol'z esista ni' animale, ni' plante av'nd' o organizaj'ione (o kom'poz'ij'ione) analoag' k'z a'ceea a p'mint'x'li.— O alt' k'es't'ione este, d'aka v'et'etalele mi animalele l'znare n'este sint' formate d'zn' zn' plan'z pot'xivit' k'z kond'ij'ionele fizice ale g'lob'x'li lor' (l'zna). K'reator'x'li l'zmei n'a fost' ni' o dat' m'x'p'init' in k'reaj'ionele sale, mi in inalta sa in't'elij'ion' a m'ist' a forma cele mai variabile fiind'e, pot'xivite k'z variabilele mod'x'ri ale esist'ent'ii

лорѣ. Знѣ омѣ нѣ поате трѣи макарѣ 10 ми-
нѣте фѣрѣ рѣсѣларе, не кѣндѣ копѣлѣ вѣрѣла
мѣмеѣ, трѣште 9 лѣнѣ фѣрѣ рѣсѣларе, адѣкѣ вѣ
локѣлѣ пѣлѣмѣлорѣ, рѣсѣлѣ елѣ кѣ вѣрѣкѣлѣ!
De асееа, нѣ трѣвѣе сѣ не мѣрѣмѣ дакѣ гѣсѣмѣ
вѣ лѣнѣ нѣште зрѣме але знѣѣ домѣнѣ вѣцѣталѣ
шѣ анѣмалѣ, шѣ кѣарѣ нѣште зрѣме фоарѣте инте-
ресанѣте де о соѣиѣтате вѣнѣлеанѣтѣ, фѣрѣ де а
гѣсѣ п'акѣло нѣште конѣиѣиѣнѣ фѣсѣче каре сѣнѣтѣ
де о неапѣратѣ трѣвѣиѣнѣцѣ пѣнѣтрѣ вѣцѣталѣле шѣ
анѣмалѣле теѣстѣре.— Аша а шѣ вѣнѣкѣрѣнѣгѣнѣ
вѣстѣлѣлѣ *Грѣсѣсѣзенѣ* кѣ лѣна еѣте локѣитѣ нѣ нѣ-
маѣ де анѣмале, даѣрѣ шѣ де знѣѣ фѣлѣ де оаменѣ
(*селѣниѣѣ*). Елѣ с'а вѣнѣмеѣлѣтѣ вѣ асѣастѣ иѣеѣ,
не нѣште аргѣманѣте лѣзате де о акѣтивѣтате пѣрѣ-
лѣатѣ шѣ вѣнѣлеанѣтѣ че а гѣсѣитѣ вѣ лѣнѣ; фѣнѣдѣ
кѣ нѣнде гѣсѣмѣ зрѣме де лѣкрѣрѣѣ фѣкѣте де о
пѣрѣлѣарѣтате ексакѣтѣ, аколо трѣвѣе сѣ не вѣнѣ-
нѣмѣ кѣ а лѣкрѣатѣ о мѣнѣ вѣнѣлеанѣтѣ. Аша,
спре еѣемѣлѣ, вѣзѣнѣдѣ не пѣмѣнѣтѣлѣ нѣостѣрѣ знѣѣ
алеѣшѣ дрѣнтѣ де арѣборѣ тѣцѣѣ кѣ о деосѣбитѣ
пѣрѣлѣарѣтате, трѣвѣе сѣ не вѣнѣнѣмѣ кѣ асѣастѣ
алеѣшѣ трѣвѣе сѣ фѣ fostѣ фѣкѣтѣ де оаменѣ даѣрѣ
нѣ дѣнѣ сѣне. Кѣндѣ даѣрѣ авѣмѣ вѣ лѣнѣ (зѣче
Грѣсѣсѣзенѣ) вѣ мѣзлокѣлѣ сѣнѣпѣрѣфѣеѣ салѣ, ка нѣште
шанѣцѣрѣ дрѣнте каре сѣнѣтѣ фоарѣте вѣне комѣнѣанѣте
знѣлѣ кѣ алѣлѣлѣ, фѣкѣндѣ о фѣгѣрѣ пѣрѣлѣатѣ кѣ
знѣгѣрѣ пѣрѣлѣате архѣтектонѣче; кѣндѣ вѣдемѣ а-
сѣастѣ шанѣцѣрѣ сѣвѣрѣшѣнѣдѣ-сѣ вѣ нѣште пѣте марѣ
фоарѣте пѣрѣлѣате каре нѣ поате фѣ алѣ нѣмѣкѣ де
кѣлѣшѣ ораше лѣнаѣре, але кѣрѣора шѣоселе сѣнѣтѣ
пѣменѣтеле лѣнѣѣ саѣ шанѣцѣрѣ дрѣнте; оаре нѣ сѣнѣ-
тем аѣторѣсѣаѣѣ а хѣлѣтѣрѣ кѣ лѣна еѣте локѣитѣ де
фѣнѣнѣде вѣнѣелѣнѣте?— Апоѣ кѣндѣ вѣрѣшѣѣ вѣдемѣ
нѣште пѣте марѣ пѣрѣлѣате вѣ лѣнѣ, апроѣнѣнѣдѣ-сѣ
зна кѣ тѣре алѣ вѣ лѣнѣѣ дрѣанѣтѣ, шѣ не зрѣмѣ
дѣснѣтѣрѣнѣдѣ-сѣ, саѣ зна скѣмѣвѣнѣдѣ дѣпѣкѣнѣнеа
фѣгѣнѣдѣ, не кѣндѣ чеѣе-л-алѣтѣ о зрѣмеазѣ вѣ вѣна-
вѣнѣтѣре еѣ оаре н'аре вѣмаѣнѣнѣнѣнеа нѣоаѣстѣрѣ знѣѣ
дрѣнтѣкѣвѣнтѣ а не зѣче кѣ аѣчѣ авѣм зѣн спѣртакѣл
де о вѣтѣлѣе а сѣленѣѣлорѣ, ла каре асѣстѣмѣ
поѣ кѣ телѣскоапѣле нѣоаѣстѣре, пѣрѣкѣмѣ поате кѣ
аѣ асѣстѣтѣ сѣленѣѣѣ кѣ телѣскоапѣле лорѣ ла
вѣтѣлѣлѣе де *Аѣстѣрѣлѣѣшѣ, Лѣнска, Ватѣрѣло* шѣ ла
але карѣнѣнѣнѣрѣ пѣмѣнѣтѣшѣтѣ пѣрѣдѣсе пѣрѣнѣ о екс-
орѣбитанѣтѣ амѣвѣнѣнѣне а знѣора дѣнѣтрѣ'аѣ нѣостѣрѣѣ,
де каре сѣленѣѣѣ (спре фѣрѣчѣреа лорѣ!) н'аѣ
шѣтѣтѣ нѣмѣкѣ?— Иатѣ, лѣкторѣлѣ, о матѣрѣе дѣс-
тѣлѣ де вѣратѣ пѣнѣтрѣ гѣнѣдѣрѣлѣ нѣоаѣстѣре.

*Despre infuziunea conspiratorѣ черевѣтѣ, знѣлѣ а-
сѣнѣра лѣлѣѣа.*

Обѣекѣлѣ арѣтѣколѣлѣѣ нѣостѣрѣ де акѣзмѣ, ва
фѣ о кѣстѣнѣе дѣнѣ чеѣе маѣ вѣнѣпортанѣте вѣ Аѣстѣро-
номѣе, о пѣрѣлѣемѣ каре вѣнѣ тоѣтѣ тѣмѣлѣлѣ а
окѣзнѣтѣ вѣнѣлѣнѣнѣдеа оаменѣлорѣ лѣмѣнѣнѣѣ.— А-
сѣастѣ кѣстѣнѣе еѣте: нѣнде сѣнѣтѣ алѣпнѣате, соа-
пѣле, лѣна шѣ стѣлѣле ка сѣ нѣ казѣ? Де чеѣа
кѣе марѣ? Даѣрѣ асѣастѣ кѣе вѣ че сѣнѣтѣ елѣ вѣ
тѣрѣте? Бѣтѣсте поате вѣ чеѣа скѣнѣдѣрѣѣ марѣ кѣлѣ
лѣмеа! Даѣрѣ чѣне чѣне асѣастѣ скѣнѣдѣрѣѣ ка сѣ нѣ
казѣ? Шѣ аша нѣчѣ о даѣтѣ нѣ се сѣвѣрѣшѣнѣте
вѣнѣрѣвѣареа нѣоаѣстѣрѣ адѣкѣ: кѣмѣ се поате ка
соапѣле, лѣна шѣ стѣлѣле сѣ нѣ казѣ?— Де
кѣндѣ еѣте лѣмеа фѣкѣтѣ, оаменѣѣ вѣнѣ тоѣѣ сѣкоѣлѣѣ
ш'аѣ фѣкѣтѣ асѣастѣ вѣнѣрѣвѣаре.— Апоѣ кѣ асѣастѣ
кѣстѣнѣе еѣте лѣгатѣ знѣа маѣ комѣлѣкатѣ, адѣкѣ:
де че се мѣшкѣтѣ соапѣле, лѣна шѣ стѣлѣле шѣ нѣ
стаѣ нѣчѣ о даѣтѣ вѣнѣ локѣ? Сѣнѣтѣ елѣ чеѣа лѣ-
крѣрѣѣ вѣѣ? Пѣрѣкѣмѣ кѣдеа шѣ марѣле фѣлѣосѣфѣ
Апѣстѣтелѣсѣ. Асѣастѣ нѣ не вѣнѣтрѣ вѣнѣ канѣ кѣ
соапѣле нѣостѣрѣ сѣ фѣе знѣ анѣмалѣ мѣшкѣнѣдѣ-сѣ
кѣ нѣчѣоапѣле салѣ! Апоѣ дакѣ нѣ сѣнѣтѣ корѣнѣрѣѣ
вѣѣ, чѣне лѣ вѣнѣнѣнѣе спре а мѣрѣе тоѣтѣ 'наѣнѣте
шѣ а нѣ ста нѣчѣ знѣ мѣнѣтѣ? Дѣмнѣзеѣ! Аде-
вѣзѣратѣ Дѣмнѣзеѣ! Кѣдеѣм шѣ поѣ кѣ Дѣмнѣзеѣ
еѣте вѣборѣлѣлѣ чеѣлѣ д'vнѣлѣшѣ алѣ тѣтѣлорѣ мѣшкѣтѣ-
рѣлорѣ шѣ алѣ тѣтѣлорѣ акѣтивѣнѣнѣлорѣ вѣ лѣме;
даѣрѣ Дѣмнѣзеѣ а вѣнѣтѣкѣмѣтѣ лѣѣлѣ Natspeѣ каре
лѣкрѣазѣ неѣнѣчѣатѣ вѣнѣ тоатѣ еѣтернѣтатеа, кѣ о
конѣкѣнѣнѣцѣ тоѣтѣ d'vзна vнѣ sѣне комѣлѣетѣ.—
Даѣкѣ чеасорнѣкѣлѣлѣ мѣѣ зѣмѣлѣ мѣшкѣнѣдѣ поатѣле
салѣ vнѣ вѣзѣнѣарѣлѣк мѣѣ, пѣрѣрѣшѣтѣ кѣ се мѣшкѣтѣ
пѣрѣнѣ Дѣмнѣзеѣ, фѣнѣдѣ кѣ фѣрѣнѣ елѣастѣкѣ каре
пѣрѣдѣче зѣмѣлѣтѣлѣлѣ чеасорнѣкѣлѣлѣ мѣѣ, еѣте о
кѣрѣаѣнѣне Дѣмнѣзеѣеаѣкѣ; кѣ тоате асѣастѣеа, омѣлѣлѣ
vнѣелѣнѣтѣ кѣстѣ тоѣтѣ d'vзна dѣнѣпѣ кѣѣѣа фѣсѣкѣ
чеа де апроанѣ каре а пѣрѣдѣсѣ зѣмѣлѣтѣлѣлѣ чеа-
сорнѣкѣлѣлѣ, адѣкѣ dѣнѣпѣ *mekanѣзмѣлѣлѣ* лѣѣ. Асѣ-
менѣа чѣрѣчѣтѣре dѣнѣе кѣѣселе фѣсѣче, трѣвѣе сѣ
се зрѣмезе пѣрѣтѣvнѣдѣнеа vнѣ стѣдѣлѣлѣ Natspeѣ.

Dѣмнѣзеѣ не а дѣрѣсѣитѣ vнѣелѣнѣнѣнеа кѣ
каре не пѣstemѣ еѣнѣлѣка кѣѣселе фѣсѣче але тѣтѣ-
лорѣ фѣнѣоменѣлорѣ че нѣ се vнѣлѣнѣшеазѣ vнѣ а-
сѣастѣ лѣме, шѣ воѣндѣ чѣне-ва а рѣзѣнѣnde ла
вѣрѣ-о кѣстѣнѣе фѣсѣкѣ че 'ѣ fѣchem zѣkѣnd „Dѣмнѣзеѣ
ле а фѣкѣтѣ!“ Аѣнѣчѣеа s'арѣ дѣнѣтѣрѣта де мѣsѣнѣеа

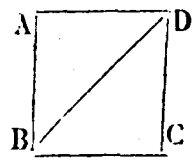
sa de omă, ar călca chiar ordinele lui Dumnezeu; ar păși demnitatea sa umană, zicând: adio civilizatoare! Adio civilizatoare! Adio descoperitoare! Adio omenești!

Keștigarea despre căsă mișcărilor planetelor, a rămasă ineplicabilă până la *Isak-Neston*.— Într'ună altă locă amă arlată că o întâmplare foarte komnat, adică căderea unei poame asupră capului lui *Neston*, adormit fiindă sursă zăbra ună pomă, a adărsă ne acesă țenă gigantăcă la descoperirea unei atrakției, prin care nu numai că a răsăit ună prănsă la problema mare „cum stă corpul de cherestă sursă mi nu kadă? De ce se mișcă totă d'asna mi nu stă?— Dară a mi demonstrată prin kalkare că omă este în stare a cămăni prin inteligența sa, gresătea țătoră corpărilor cherestă până la ună fudă, mi chiară a kintări ori-ce corpă aflănd-se ne sursă fiekăria din planete să ne sursă soareșă! Așa, supre esemplă, ună akămă prin kalkare, într'un kăncă foarte lămpărit, că un corpă care kintărește la noi 5 oka, nsăndă în lăncă, ară fi țreșăită să kintăreșăcă numai o oka, dară nsăndă în soare, țreșă să ală o gresăte de 180 oka.—

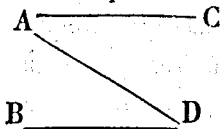
Ună că fie-care corpă nu poate să se mișcă, țăpă vr'o ustere care s'ă imăncă; dară atnă se mișcă corpășă drentă în direkția imăncării; asemenea, fie-care corpă mișkănd-se, nu poate țnceta de această mișkare până nu va da în drentă de vre-o nedăcă care s'ă împăcă. Această țețe țenerală a corpărilor, se kiamă țețe de *inertătea corpărilor*.

Să lăncă dară, supre esemplă, o niatpă care măde nemăkată ne nămintă; să nsănemă înainte ei ună kală care s'o țragă supre miăz-ză că o țgeală de a înainte ună stăncă ne fie-care măntă; atnă niatpă se va mișka în această direkție ne că zisa țgeală; ană nsăndă înainte niatpei înkă ună asemenea kală, atnă niatpă o să se mișcă totă supre miăz-ză că o țgeală îndoită, adică de doi stăncă ne măntă.— Akămă să țerkămă a năne în dosă niatpei ună kală că s'o țragă supre miăz-noante, înkă kală fiindă totă așa țare că ună din ței nămi în direkția ne kontră; atnă niatpă tot se va mișka supre miăz-ză unde sântă nămi doi kală, dară

o țgeală nămai d'ună kală (de ună stăncă ne măntă) adică nețindă kăntăte din țgeala ei, din kăză țorții oposante țe o țragă la o direkție ne kontră.— Dară kăndă nsănemă înainte niatpei doi kală că să o țragă supre miăz-ză, mi ală asemenea doi kală în dosă niatpei că să o țragă supre miăz-noante, atnă niatpă va sta în lokă nemăkănd-se niță de kămă, fiindă că amăndoi țorțele onăse sântă ekale (notărit). Fizekă țețe akămă: țorțele *mekanice* (mișkătoare) sântă în *ekstărs* (kăntă) în această niatpă!— Dară să țățemă o altă țerkare! Să nsănemă la această niatpă ună kală că să o țragă supre miăz-ză, mi totă de o dată ună kală că să o țragă supre țășărită; țe o să țășă akămă? O să țășă, că niatpă se va mișka supre direkția ne orizontă-lă care se află în mălokă între țășărită mi între miăz-ză; înț țgeala mișkării niatpei va fi mă nsăncă de ună stăncă ne măntă; această mișkare se kiamă *pesătantă*. Dakă voță a află că kăță această țgeală *pesătantă* este mă mă de kăță ună stăncă, țăță o simă țășă țeometrikă (a, b, c, d,) care se kiamă *paralelogramă* (adică unde fie-care din amăndoi lățerele oposante, A B că C D, ne kămă B C că A D ekale), ană țăță linie A C (dikronală, mi inkășăncă că niatpă se află în A, ună kală o țragă supre B (adică linie A B ne înțăimează țgeala aceșă mișkării), ună kală o țragă supre D (linie A D ne înțăimează țgeala mișkării de al doilea kală) atnă o să se mișcă niatpă în linie dikronală A C. Această dikronală va fi tot d'asna mă mă de kăță lățerele ne kăndă ună A va fi mă mare de kăță ună ună drentă (de 90 grade); dară din kontra, această dikronală care ne prezentă țgeala *pesătanței*, va fi mă mare de kăță fie-care din lățere, kăndă se va află niatpă în ună B (kăndă este mă mă de kăță 90°) mi de unde ună kală o va țragă supre C mi alășă supre A.— Această țăță o mă mi podării care lățerează la podăre țățătoare

asupra rîndurilor ce sînt cîmpuri pînă. În-
 kîndu-i-vă kî rîndurile sînt în direkțiunea de la
 A kître C (figura 7); podariii se află în par-
 tea dreaptă a rîndului în A vîndu-i a trece pe
 partea stîngă și a ajunge la pîntecul D. atînci
 podariii slobodă pîntecul în A lăși împinse drept
 kître B, apoi fiind kî pe kîndu-i podariii pîntecul
 teștă din A kître B, apa rîndului lăși împinse în
 jos, de aceea în locul de a merge drept în
 B, podariii va merge în kîrmezișul unei în
 linie diagonală săș peslatantă A D și va a-
 juge în D. Așa dară știm kî șu kîrmezișul

care se află în mișcare peslatantă, priimindă
 o împinse pe șu totă în direkțiunea peslatan-
 tei, atînci kîrmezișul se va mișca totă în aceeași
 direkțiune, însă kî o ișueală indoită; din kon-
 tra, dară aceeași peș împinse peș va fi dată
 în direkțiunea peslatantei, și va face kî dînsa
 șu șuș, atînci o șă iasă o peș peslatantă
 totă dînsă pîntecul mai șuș esșe; apoi
 dară aceste împinse se vorș peneta totă d'asna
 din noș, atînci în totă minșulă vorș emi pesla-
 tante noș; prin șutare kîrmezișul peș so va pîntecul
 mișca într'o linie dreaptă, și va face o linie
 kîrmeziș în șușulă șă.— Iată akîș problema
 cea mare, pesolat!

(Va șuma)

Agave și Aloë.

Aceste doș plante pîntecul în șuș America în-
 tre care de mîntecul opî ș'a
 fîkîș o kîrmeziș, șuș
 foarte remarkabile în mîntecul
 raporte.

I. Planta Agave (A-
 gava Americana) este d'o
 deosebită șuș. Ea se
 pîntecul în lîmbă vîntecul
 «Aloë» și este kîrmeziș în
 grîdînișe șuș. În Europa,
 pentră deose-
 bitele karaktere sale in-
 teresante. Kîș o Agave este,
 ka șă zîcîș aș, șuș
 Antîș. Kîndă șuș
 a șuș o Agavă, poate
 kî tokma în zîntecul șuș
 nepîntecul, ea va încene a
 înflori; kîș trece șuș
 șuș-zîș și keapă o șuș
 de aș pîntecul kîndă o Agavă
 încene a înflori. Kîndă șă
 zîș șuș-lă o Agavă
 de vîntecul de 60 șă 70 de
 ani, o șuș pară șuș

Agava Americana.

șă o kîrmeziș de flori șuș
 de 5 pîntecul la 7 pîntecul, de
 grosimea șuș skî-
 dîș pîntecul și d'o formă
 estropîntecul. Ac-
 este șuș dreptă din pîntecul,
 întokma ka
 frîntecul pîntecul. Oamenii
 șă obîș de șuș
 pîntecul șuș pe foile Agavei
 și kîte odată o
 asemenea foie poate șuș
 ka șuș Almanax is-

șuș pîntecul pîntecul
 oamenilor care șă mî-
 pită de mîntecul. În astă-
 fele de șuș pîntecul Agavă
 șuș șuș și keapă
 șuș șuș și șuș
 din pîntecul Agavelor
 care peș ș'a vîntecul a
 pîntecul a vedea kîș o
 agavă înflorîntecul. De
 aceea kîndă o agavă încene
 a înflori, este o zi de șuș
 șuș în Mexiko și în
 alte țări ale șuș Ame-
 rica șuș kîrmeziș Agave.

Semîntecul ka o Agavă va
 șă înflorîntecul este kîș, în
 mîntecul kîrmeziș
 șuș la toate șuș
 plante esîș șuș
 care lîntecul aș, akîlo
 se șuș ka șuș
 șuș șuș care din zi
 în zi kîrmeziș mai iște,
 apoi ișueala kîrmeziș
 șuș este aș de mare în
 kîș în timș de 8 zîntecul,
 șuș

șuș a șuș de mîntecul opî
 la o mîntecul de 30 și 40
 pîntecul adekă la mîntecul
 șuș kase de doș ka-
 țări și grosimea lăși
 are asemenea șuș pîntecul
 în diametru. Totă
 acestă șuș, ce se pîntecul
 «Amna» (Hampe) este
 akîrmeziș kîș niște
 foie mîntecul în forma
 șuș lanșe, apoi pe
 vîntecul șă șuș șuș
 șuș de flori care kîrmeziș
 mîntecul de flori. Ș'a

nămtrăţî nînz la 4000 florî întp'ân asemenea snikş saş çiorînz. NESTE kite—va zile, mai desş întp'o noante, s'ade znş sromotş mare kş zbrk-nitsra ka a znş tşn; ačeasta este kazzat prin des-kîderea bşboaçilorş ačestopş miî de florî, atşnçi floarea sş desvoaltş, fače sşakte miî seminge, pe şpmş planta sş vşteşeante; kşçi Agava înflorēte nşmaî o datş în vieaça ei miî întp'a-đevşpş aş fi prea mşltş pentş o plantş kape čere znş timpş d'znş sekołş aproane, pentş o singşşrş înfloripe, ka sş se bşkşre înkş de mai mşlte înfloripi. Darş din pşđşčina plantei moarte, se sşe o altş plantş nş.

Specia čea mai komşnz de Agave kape se gşseskş în grşdinile Eşronei, este snega nşmitş Agava Americana kape a fostş întp'ođşş în Eş-rona în anşlş 1561 din sşđşlş Americēi. În Italia miî sşđşlş Eļvegiel a pesmitş bine darş în nordşlş Afričei miî în Sicilia sş aflş în stare şşlbatikş.

În Americş moae foile čelo groase ale a-

čestei plante miî skotş dintp'insele ninte fipe groase de kape fakş straşşpî, age, porojini ş. č. l. Darş Mexikaniî antiçi aş întpeshingatş ačeste fipe de kape aş fşkşţ ka znş feļş de xiptie de skpisş.

Este în Mexiko o altş sneç de Agavā (A. Mexicana) kape đz zşharş, adekş đşne če a aţşnsş la o vîpstş de 1 1/2 ani, pşne foile sşşđipî din pşntşş plantei; atşnçi easş din planta o zeamş đşlče kape, đşne če s'a feptş miî pşčitş, đz znş feļş de zaharş foapte plşkşţ. Darş amestekîndş ačestş zaharş kş apş miî esnşinds'lş la o kşlđşpş potşivîţ în timpş de 4—5 zile, înčene sş feapş ka vînz saş berea în pivniçş miî đz o bşşşşş foapte snipitoaş nşmitş «Pul-que» kape este foapte în favorş la Indieni, înkş mai în favorş de kîţş »Uşika» la znîi prietenî de kîpčştş la noi.

În artikolołş viitorş vomş vorbi despre a đoa plantş kş kape s'a kşşndatş planta Agave, adekş de planta Aloë.

Aerş.ļ otrşvitş.

Aerşļ otrşvitş fače de mşlte opî vş-ţmşpî marî miî nenoročipi în societatea oame-neaskş; kşçi izvorēte în mşlto lokşpi întp'znş modş natşralş saş artifičialş, fşpş v'o ulimş; apoi kîndş izvorēante znş asemenea prodşktş în kşţđimiî neste mşşşpş, nepremiţ kş trebeo sş đevie vşţmşpşpş.

Aerşļ otrşvitş konpîndo mşltş din razş ačidş karbonikş miî čeva aerş kşratş. Desupe izvorşlş sşţ natşralş, ulimş čelo vşmştoape: În mşlto lokşpi d'aşşpş nşmîntşlş sş gşseinte izvoape saş şintine de kape easş ka znş razş saş aerş, (gazşļ ačidş karbonikş,) saş kş din ačeste şintine easş o apş înkşkatş kş razş ačidş karbonikş; asemenea apş sş nşmeskş «Por-eişş». În Fr-nyensvadş este o şintinş kş apş mineralş în kape gazşļ ačidş karbonikş se aflş în kşţđimiî alita de marî în kîţş neinčetatş şş asde pe sşpşrafaça anei, znş sromotş miî o mîmkape miî ana skoaie neinčetatş bşşiči de razş. O altş şintinş mşltş mai bogatş pentş

prodşčerea gazşļ ačidş karbonikş, şintş nş-mşnîi nouţpit miî a tşţşpşora animalelorş din kape easş neinčetatş ačidş karbonikş; apoi ačidş karbonikş sş prodşče miî în toate vetşile no-ştşre şndo se apde lemne, în toate čimitşpile noastşre şndo se înuşţrezeskş korpşşile morgi-lorş prekşmş miî în toate fabşşile miî indşştşie şndo se deskomunşne materiî organice (s. e la fabşşile de lşmîntşpi miî de şşşşş. la tabaçie, destilērie în pivniça şndo ferbe nînz saş bere ş. č. l.); din toate ačeste lokşpi easş razş ačidş karbonikş în mare aboundingş

Gazşļ ačidş karbonikş saş aerşļ otrşvitş este mai grşđ de kîţş aerş kşratş, de ačeea kîndş se aflş întpeshntş kş aerşļ kşratş, čelş otrşvitş xade joşđ miî aerşļ pşmîno sşşđ, de ačeea în şnelo kşverne miî pivniçş şndo se aflş aerşļ otrşvitş, e perikoloş ka sş apłeče çine—va kş kanş în joşđ, kşçi atşnçi pşşşlş ačestş aerş; pe kîndş pşmîndş kş kanş đpentş în sşşđ, nş'i pasş nimikş; fiîndş kş akolo pşşşlş

аеръ кърпатъ. Даръ ана инрите аерълѣ отръвитѣ ин волѣмърѣ екзале (адикъ знѣ волѣмъ кѣвикъ апъ, инрите знѣ волѣмъ кѣвикъ ачидѣ карбоникъ) ши киндѣ се зрмеазъ о пресизне (апъсаре) маре асърпа анеі, атънѣ ана инриѣ ши маі мѣлѣ; даръ киндѣ ачеастъ пресизне инчетеазъ, чеа маі маре парте а газълѣ ачидѣ карбоникъ еастъ кѣ о маре есплѣзизне. Ачеаста е каъза киндѣ дескидемъ о стикъ де борвисѣ саѣ де шампаніе, кѣ допълѣ есте асѣрпѣтѣ кѣ о маре форъ ши сромотѣ; кѣчѣ ин борвисѣ ка ши ин шампаніе се афъ адънатѣ прін апъсаре, мѣлѣ газѣ ачидѣ карбоникъ ши киндѣ дескидемъ допълѣ, газълѣ еастъ к'ънѣ маре сромотѣ.

Даръ еатъ о чѣркѣмстанъзъ кѣрѣоастъ.— Ачестѣ газѣ каре есте о отравъ маре пентрѣ пѣмънѣ, есте тотѣ д'о датъ знѣ прінчѣнѣ нстрѣтѣвѣ, пѣкѣтѣ ши сѣпълосѣ пентрѣ stomachъ. Де ачеа не плаче аѣта де мѣлѣ бѣтъра де борвисѣ, де бере нѣмитѣ пѣдѣрѣ, де апъ де Seidliz, де винѣ шампаніе ши интр'ънѣ кѣвинѣ де тоате фѣзиделе каре ферѣ.

Кѣалitatea газълѣ ачидѣ карбоникъ д'а кѣдеа жосѣ, с'аратъ интр'ънѣ модѣ интересантѣ ла зпеле каверне саѣ пѣштепе. S. e. in «каверна кѣпѣлорѣ» in Неаполѣ, фѣ-каре воіаѣоръ vede кѣ не киндѣ елѣ нѣ пѣтѣмѣште маі нимѣкѣ киндѣ интрѣ аколо, знѣ кѣне асѣрпѣтѣ ин ачеастъ кавернѣ. Індатъ каде ин асѣксіе саѣ лешіне ши арѣ мѣрѣ дакъ нѣ с'арѣ грѣѣ чѣне-ва а'лѣ скоате ши а'лѣ арѣнка исте ин апъ калѣ. Ін ачеастъ кавернѣ. strata отръвитѣ змплѣтѣ кѣ аерѣ отръвитѣ сѣ сѣе де ла фѣндълѣ кавернеі ла о-інѣлѣгѣме нѣмаі де 10 долѣрѣ; маі сѣсѣ, ачестѣ аерѣ се аместекъ дѣн че ин че маі мѣлѣ кѣ аерълѣ кърпатѣ ин кѣлѣ, ла инѣлѣгѣмеа корпълѣ о ѣлѣ де-вѣне іночентѣ ши омѣлѣ поате сѣ рѣсѣлѣ аколо фъръ вѣтъмаре; даръ киндѣ знѣ омѣ с'арѣ кѣлка аколо жосѣ, арѣ мѣрѣ ши елѣ індатъ. Даръ ин аѣте локѣрѣ знде ізвораште іарѣ газѣ ачидѣ карбоникъ ши каре есте адънатѣ ин кѣтѣмі маі марѣ ин адѣнчѣмеа ачесторѣ локѣрѣ, аколо се араѣтѣ воіаѣорѣлорѣ дрѣнтѣ кѣрѣозitate, инфлѣнѣа ачестѣ газѣ асърпа знеі лѣмінѣрѣі аурѣнсѣ каре, киндѣ о бѣгъ чѣне-ва ин stratele профѣнде інавѣдѣте кѣ мѣлѣ ачид карбоник, лѣмінѣрѣа інчѣне сѣ аръзъ кѣ о флѣкъръ маі дебілѣ, паркъ алѣастріе апоі бѣгѣндо інкъ маі адѣнкѣ, лѣмінѣрѣа сѣ стѣнѣ кѣ тотълѣ.

Ачеастъ чѣркѣмстанъзъ дѣ о поваѣзъ бѣнѣ ши салѣтар е пентрѣ знѣі оаменѣ каре сѣнтѣ сі-ліѣі сѣ се погоаре ін нѣвнѣде адѣнчѣ знде есте де темѣтѣ кѣ акъло поате сѣ фѣ адънатѣ о кѣ-тѣме маре д'ачидѣ карбоникъ; адекъ тѣрѣе. сѣ интрѣ аколо дѣндѣ о лѣмінѣрѣ аурѣнсѣ ши кѣ кѣтѣ се погоарѣ маі жосѣ, кѣ аѣлѣ сѣ ваѣе маі бѣне де сеамъ ла флѣкърѣ лѣмінѣрѣі. Киндѣ ачеастъ інчѣне сѣ аръзъ нѣмаі не вѣрѣлѣ фѣлѣлѣ, саѣ киндѣ саре кѣ тотълѣ дѣн фѣлѣ ши арде ла о інѣлѣгѣме де кѣте-ва дѣлѣрѣ несте фѣлѣ паркъ сѣкѣрѣндѣ ин аерѣ, атънѣ нѣ тѣрѣе сѣ маі пѣнѣтезе ин нѣвнѣдѣ, кѣчѣ е перѣкълосѣ; фѣндѣ кѣ есте змплѣтѣ кѣ аерѣ отръвитѣ.

Мѣлѣі воіаѣорѣі аѣ дескѣрѣсѣ знѣ локѣ не інѣлѣ Іаѣа, че се нѣмѣште «валеа отръвитѣ». Ачеастъ вале каре аѣ форма знѣі казанѣ маре авѣндѣ знѣ diametrъ ка де 50 стѣнѣіні ши о адѣнчѣме ка де 10, есте аша де отръвитѣ ин кѣтѣ орѣ-че омѣ саѣ анімалѣ каре интрѣ аколо, індатъ каде мортѣ. Воіаѣорѣі зѣкѣ ка зѣтѣндѣ-се чѣне-ва сѣ-ѣ не марѣінеа вали, vede знѣ спекѣтаколѣ тѣстѣ: оseminte де оаменѣ ши д'анѣмале зѣкѣндѣ аколо ка не знѣ чѣмітѣрѣ ши скелетеле лорѣ окѣнѣндѣ позѣііінеа каре аѣ авѣтѣ киндѣ аѣ интрѣтѣ ин вале ши киндѣ 'і-а апѣкатѣ моарѣтеа прѣнѣтѣ. Знѣі прѣтѣндѣ кѣ отравъ ачестѣі локѣ, провѣне д'ънѣ арѣборѣ отръвитѣ каре кѣрѣште аколо ши а кѣрѣіа есалѣізіне дѣ моарте тѣтѣ-рора фѣнѣлорѣ вѣе; даръ аѣлѣі прѣтѣндѣ ши маі кѣ дрѣнтѣ кѣвинѣ кѣ ачеаста провѣне д'аерълѣ отръвитѣ кѣ каре есте змплѣтѣ ачеастъ вале; кѣчѣ кеарѣ ин Еѣропа сѣ гѣсѣште ин зпеле локѣрѣ асемѣнеа вѣі отръвѣте (прекѣмѣ ин Германіеа ин валеа нѣмітѣ Bruhl thal лѣнгъ лѣкъл де Laach).

Ачестѣ аерѣ отръвитѣ каре еастъ дѣн сінѣлѣ пѣмінѣтѣлѣі, доведѣште кѣ ин ачесте локѣрѣ есістѣ ин адѣнчѣмеа сінѣлѣі пѣмінѣтѣлѣі о акѣізіне волѣканѣкѣ енерѣкѣ знде се продѣзѣе тотѣ д'арѣна ачестѣ газѣ. Даръ газълѣ фѣндѣ ферѣнте, сінѣдѣ-се ин сѣсѣ, знде інѣлѣнѣште не дрѣмѣ ін stratele пѣмінѣтѣлѣі вѣ'о вѣнѣ де апъ, се імпѣрѣпъ кѣ дѣнса ши атънѣ еастъ д'асърпа пѣмінѣтѣлѣі нѣште хавѣзе д'апъ ферѣнте змплѣте де газѣ ачидѣ карбоникъ ши д'аѣте мінерале то-нѣте ши ачесте аѣе сѣнтѣ кѣноскѣте сѣбъ нѣміпе д'апъ терѣмѣлѣ ши мінералѣ каре оаменѣ ле ін-тѣрѣвѣнѣгеазъ пентрѣ фѣлѣрѣмі д'ъсаѣ медѣкале

Darþ þ e vine ka st bea çine-va prea mxið
din ana inkærcatþ kþ razð aqidð karbonikð (bor-
visð) kþçi ii dþ amegearþ mi ii slybeshþe ve-
dereþ.

Amð zisð maï sðsð kþ sintð mi alye iz-
voare d'aerþ otrþvitð ne pzmindð, adekþ nenþ-
meroasere vlyþe snde arde lemne mi alye ma-
terit inflamabile. Darþ maï kþ seamþ kindð se
arde varþ in kntoare, desvolþ mxið razð
aqidð karbonikð; kþçi netþile kþ kape este pa-
vatð oramxlyð nostrþ, st deosebessð kþ netþe de
varþ kþ kape klydimð kasele noastre, nþmaï prin
diferinþa kþ in netþile de pavayð. varxlyð (ka-
çilyð) este leratð kþ razð aqidð karbonikð. ne
kind in netþe de var kape ne adþce de la Tir-
roviunte Þirna m. ç. r. ayesitð razð este ronitð
afarþ prin ardereþ varxlyð in kntoare, apoi
atþnçi st face varþ við kape nþindxlyð in auþ.
krapþ, st inklyzeshþe mi amestokatð kþ nisinh
dþ o moçirlyð bþnþ de klydipe. Darþ la ar-
dereþ varxlyð in kntoare, treþþe iarpnþ o mare
atenþisne; kþçi klymilye çele mapï d'ayidð kar-
bonikð kape ease din kntoare, noate st prodæþ
vlyþmþri mapï mi kearþ otrþvitþi.

Darþ kearþ in kasele noastre ne anindð
atenþisni, noate se se intymlye nenporoçiri. Ko-
þþryle netþitorþ mi a sobelortþ noastre. nþ nþ-
maï kþ inlesneskð nerdereþ lemnylyð mi emþrea
lymnylyð, çy mi a razxlyð ayidð karbonikð; de
ayeea, kindð nþ varþ çine-va de seamþ mi astnyþ
kanakxlyð sobei iarþa niþþ kindð nþ s'a desvol-
taidð din keryþnþi arþinþi toidð razxlyð ayidð kar-
bonikð kape'lyð að, noate st se otrþveaskþ toþi
lokxitortþi ayestei kase, prekþmð s'a mi intymlyatð
in maï mxiþe pindþri asemenea nenporoçipe kþ
að rlysilð dimineayþ ne oamenui moþuï asfiksiayþi
(nekayþi) de aerþlyð otrþvitð kape st sþe din
kþrþþni arþinþi. Eatþ o perþlyð çeneralyþ: niþþ
kindð s'aratþ ka o flakþrþ niþþly neste kþrþþni.
niþþ atþnçi e perikþlosð a astnyþa kanakxlyð, kþçi
esistþ aerþlyð otrþvitð.

La asemenea oamenui asfiksiayþi (nekayþi) de
razð karbonikð, pemedilyð çelyð maï bþnð este
d'a tþrna neste dinnyï auþ peþe, d'ai slyoþzi
kþpindð sþuþe din viny mi d'ai tþrna in rily çeva
oþetð, dindþy mi oþetð tape de mipositð. Darþ
de mxiþe opï, asfiksiayþi nþmaï sintð de sklyatð
mi sintð nerþþy. *)

*) NOTY. Skþindð ayesta kearþ astzy amð konstatatð o femce
vlyþryþ rlylyþ moarþ asfiksiatþ in odaieþ ei din
kazza manþalylyð kþ kþrþþni arþinþi.

Este kþpiosð ayeea çe a rapoptatð znyï oa-
menï asfiksiayþi de razð karbonikð, insþ kape að
sklyatð. Ei zikð, kþ, kindð að inyenstð st sþuþþ
amegearþ provenindð din pesnþapea ayestþi razð,
indatþ að fostð nþþrþnyï d'o nlyþere nesþstþ,
in kily ii a fostð neste nlyþnyþ d'a se sklyþ mi
a sklyþa; parkþ að fostð lerayþi kþ znyð ferþmekð
la natxlyð lortþ, prin lerþlyþri nepesi-lylye. A-
yesta insþ nþ s'a intymlyatð nþmaï la insþþa-
nyþnea razxlyð karbonikð. çy mi la alye gaze kape
imbatþ ne omð, insþ prodækindð atþnçi o sþuþ-
þipe nlyklyþ kape o prodæþe mi beþieþa, pre-
kþmð o mlye prea vine znyï oamenui; insþ kþodð
foarþe nþnyð din lerkortþi kþrþnalylyð Isisð.

Pþsþlyapea oamenui lortþ mi animalalortþ, amð
zisð maï sðsð, este znyð izvortþ immortantð nen-
þþþ prodænyþnea aerþlyð otrþvitð sðþ a razxlyð
ayidð karbonikð mi intþ'adevþrþ aerþlyð st stþikþ
din çe in çe maï rlyð. kþ kily maï mxiþi oa-
menï pþsþlyþ intþ'inslyð; asta este mi kazza kþ
in kopalye, kasarþe, lemnyþe, snitaleyþe mi alye
lokþri, snde sintð adþnayþi mxiþi oamenui. aerþlyð
st stþikþ, dakþ n'að rþikþ a penoi aerþlyð din
lynyð in lynyð. Boaleþe peþe mi perikþloase
prekþmð skorþaly mi lyssð s'aratþ in ayeste
lokþri mi deçimeazþ nenolyþisnea d'ayolo. Kearþ
la o salt de balð smnylyþ kþ mxiþi oamenui, se
vede neste kily-þa ore, inlyþnyþa pþezingei all-
þora oamenui imþreþnayþi la znyð lokð. Nerþemyð
kþ fie-kape din noi a obþerþatð kþ dþne çe a
çyntð balxlyð kily-þa ore, klymnyþryle arþinþe
in salt, nþmaï arðð kþ atlyþa nyoylyþne ka la in-
yenstlyð balxlyð; flama lortþ, din alyþ kape era
nante, deþine ralyent; parkþ ne kindð oamenui
st invescerykð maï mxiþ, kþ atlyð klymnyþryle do
balð st intþistezð maï mxiþ.

Ayesta provino din kazza kþ veselyeþa mi
danþlyð oamenui lortþ le inklyzeshþe sþuþere inkþ
maï mxiþ, apoi atþnçi pþsþlyþ inkþ maï iste,
prin sþþape konsþnyð aerþlyð vicyei in klymly
inkþ maï mapï, de ayeea rlymlye nenþþþ vicyele
klymnyþri nþnyð aerþ, kape að treþvinyþþ nen-
þþþ arþþra lortþ; intokmaï ka noi nenþþþ vicyeþa
noastrþ, de ayeea klymnyþryle st intþneçezð din
çe in çe maï mxiþ.

Eatþ kþmþ este lyþmeþa : veselyeþa znyþa, a-
dþþe intþistapeþa alyþa.